

ad iusticia. n. p̄inet eq̄litate constitutere i his que s̄nt ad altez. ut ex s̄ dictis p̄: eiusdē aut ē constitutere aliquid r̄stitutū s̄servare i his que s̄nt ad altez. cōstituit aut̄ q̄s eq̄litate iusticie faciēdo bonū. i. reddendo alteri qd̄ ei debet. cons̄nat aut̄ equalitate iusticie iam s̄stitute declinādo a malo. i. nullū nocumētū primo inferēdo. Ad primū q̄ d̄ q̄ bonū r̄ malū hic accipiūt sub q̄dā sp̄ali rōne p̄ quā appropriant iusticie: iō r̄ h̄ duo ponūt partes iusticie s̄m aliq̄ā p̄p̄iā rōem boni r̄ mali. nō aut̄ alicui⁹ alterius s̄tutis moralis: q̄ alie v̄tutes morales s̄stūt circa passiōes i q̄b⁹ bonū facē ē venire ad mediū: qd̄ ē de c̄liare ab extremis q̄i a malis: r̄ sic i idē redit q̄tū ad alias v̄tutes facere bonū r̄ declinare a malo: s̄ iusticia s̄stitit circa opatōes r̄ ref̄exteriorē: in q̄b⁹ aliud ē facere eq̄litatez et aliud ē factā nō corūpere. Ad secūndū d̄ q̄ declinare a malo s̄m q̄ ponit ps iusticie nō ipoztat negatōem purā qd̄ ē nō facere malū. h̄. n. n̄ meret palmā s̄z solū uitat penā: importat aut̄ s̄monē uolūtatis repudiantis malū: vt ip̄m nomē declinatōis oñdit: et hoc ē meritoziū: p̄cipue q̄n̄ aliq̄s ip̄tignat ut malū faciat et resistit. Ad tertium d̄ q̄ facere bonū ē act⁹ p̄pletinus iusticie et q̄n̄ ps p̄ncipalis ei⁹. declinare āt a malo ē act⁹ ip̄fectior et s̄daria ps ei⁹: et iō ē q̄i ps malis: s̄m qua non pōt eē ps formalis p̄pletiva.

Ad secunduz sic procedit.

Videat q̄ trāsgressio nō sit sp̄ale p̄ctm̄. Nulla. n. sp̄s ponit in diffinitōe generis sed trāsgressio ponit in cōi diffinitōe p̄cti. Dic. n. Amb⁹ q̄ p̄ctm̄ ē trāsgressio legi dīne q̄ trāsgressio nō ē sp̄s p̄cti. ¶ S. Nulla species excedit suū gen⁹: s̄z trāsgressio excedit p̄ctm̄: q̄ p̄ctm̄ ē dictū v̄l factū v̄l s̄cupitū s̄ legē dei: vt p̄z p̄ Aug. 22 s̄ Faustū. trāsgressio ēt ē s̄ nām v̄l s̄suetudinē. q̄ trāsgressio n̄ est sp̄s p̄cti. ¶ S. Nulla sp̄s cōtiner sub se oēs p̄tes i quas diuidit gen⁹: s̄z p̄ctm̄ trāsgressionis se extendit ad oīa vitia capitalia: et ēt ad p̄ctā cordis oris et operi. q̄ trāsgressio nō ē sp̄ale p̄ctm̄. ¶ S. Tra ē. q̄ opponit sp̄ali v̄tuti. i. iusticie. ¶ R. dicēdū q̄ nomē trāsgressiōis a corp̄alib⁹ motib⁹ ad morales act⁹ derivatū ē. D̄r aut̄ aliq̄s s̄m corp̄alē motū trāsgredi ex eo q̄ gradū trās terminum sibi p̄fixū. terminus autēz p̄figit hōi ut ultra

nō transeat i moralib⁹ p̄ p̄ceptū negatiuū. et iō trāsgressio. p̄pe d̄r ex eo q̄ aliq̄s agit aliqd̄ s̄ p̄ceptū negatiuū: qd̄ qd̄ māl̄r pōt esse cōe oib⁹ sp̄eb⁹ p̄ctōz: q̄ p̄ qualibet sp̄em peccati mortal̄ hō trāsḡdit aliqd̄ p̄ceptū dīnū. Sed si accipit formal̄. s̄. s̄m h̄ac sp̄alē rōez qd̄ ē facere s̄ p̄ceptū negatiuū sic est sp̄ale p̄ctm̄ dupl̄. Uno gdem modo s̄z q̄ opponitur ad genera p̄ctōz opposita alijs v̄tutib⁹. Sic. n. ad p̄p̄iā rādem iusticie legalis pertinet attendere debitū p̄cepti: ita ad p̄p̄iā rādem trāsgressiōis p̄inet attendere tr̄ceptuz p̄cepti. Alio⁹ s̄m q̄ distinguit ab omissionē q̄ s̄iat p̄cepto affirmatiuo. Ad p̄mū q̄ d̄ q̄ sicut iusticia legalis ē oīs v̄tus subiecto et q̄i māl̄r: ita ēt iusticia legalis ē māl̄r omne p̄ctm̄. et h̄ mō p̄ctm̄ diffinit. Amb⁹. s̄m. s̄. rōem iniusticie legalis. Ad scdm̄ dicēdū q̄ inclinatio nāe p̄inet ad p̄cepta legis nālis. s̄suetudo ēt honesta hēt vim p̄cepti: ga vt Aug⁹ dicit in epistola de ieiunio sabbati. Nos ppli dei p̄ lege h̄ndus ē. et iō tā p̄ctm̄ q̄ trāsgressio pōt eē s̄ s̄suetudinē honestā et s̄ inclinādem nālem. Ad tertium d̄ q̄ oēs enumerate sp̄es p̄ctōz p̄nt h̄re trāsgressiōnē: nō s̄m p̄pas rōnes: s̄z quādā sp̄alē rōez vt dictū ē. p̄ctm̄ aut̄ omissionis oīno a trāsgressiōne distinguit.

Ad tertium sic procedit.

Vt q̄ ommissio nō sit sp̄ale p̄ctm̄. Dē. n. p̄ctm̄ aut̄ ē originale aut̄ actuale: s̄z ommissio nō ē originale p̄ctm̄: q̄ non h̄bit p̄origines: nec ē actuale: q̄ pōt eē absq̄ oī actu: vt s̄ habituz cū de p̄ctis in cōi ageret. q̄ ommissio n̄ ē sp̄ale p̄ctm̄. ¶ S. Dē p̄ctm̄ ē voluntariū. s̄z ommissio q̄n̄z nō ē voluntaria s̄z necia: puta cū mulier corrupta ē q̄ v̄ginitatē v̄nit: vel cū sacerdos tenet celebrare r̄ hēt aliqd̄ ipedi mētū. q̄ ommissio nō sp̄ est p̄ctm̄. ¶ S. Cullibet sp̄ali p̄ctō ē determinare aliqd̄ tps q̄n̄ incipit eē: s̄z hoc nō ē determinare in omissionē: quia q̄ncūq̄ non facit similit̄ se habet. nec tñ semper peccat. q̄ ommissio non ē speciale p̄ctm̄. ¶ S. Dē p̄ctm̄ sp̄ale sp̄ali v̄tuti opponit: sed nō ē dare aliquā sp̄alem v̄tutem cui ommissio opponat: tū q̄ bonū cuiuslibet v̄tutis omitti pōt: tū q̄ iusticia cui sp̄ali v̄tutetur opponi semp̄ regit aliq̄nē actū etiā in declinatōe a malo: vt dictū ē. ommissio aut̄

pteē absq̄ or̄ actu. ḡ omissio n̄ ē sp̄ale pctm̄
 ¶ S̄z ē qd̄ d̄r̄ Jaco. 4.º. Scienti bonum z
 nō faciēti pctm̄ ē illi. ¶ R̄ dicendū q̄ omis-
 sio ipor̄tat p̄rmissionē boni. non aut̄ cuius-
 cunq̄: s̄z boni debiti. bonū aut̄ sub rōne de-
 biti p̄tinet. p̄p̄e ad iusticiā: ad legalē q̄dem si
 debiti accipiat̄ in ordine ad legem diuinā
 v̄l hūanā. ad sp̄alē aut̄ iusticiā s̄m q̄ debiti
 cōsiderat̄ i ordine ad primū. ¶ Vñ eo mō q̄ iu-
 sticia ē sp̄alis v̄tus v̄t s̄ bitū ē. z omissio est
 sp̄ale pctm̄ distinctū a pctis q̄ opponunt̄ ali-
 is v̄tutib⁹. eo v̄o mō quo facere bonū cui op-
 ponit̄ omissio ē quedā sp̄alis ps̄ iusticie di-
 stincta a declinatōe mali cui opponit̄ trans-
 gressio: ēt omissio a transgressione distiguit̄
 ¶ Ad primū ḡ dicendū q̄ omissio n̄ ē pec-
 catū originale s̄z actuale: nō qz̄ h̄z aliquem
 actū sibi eēntialē. s̄z s̄m q̄ negatio act⁹ redu-
 cit̄ ad gen⁹ act⁹. z s̄m h̄ nō agere accipit̄ ut
 agere qd̄dā: sicut s̄ dictū ē. ¶ Ad secundū
 v̄o q̄ omissio sicut dictū ē nō ē nisi boni de-
 biti ad qd̄ aliq̄s tenet̄. nullus aut̄ tenet̄ ad im-
 possibile: vñ nullus si nō facit id qd̄ facē nō
 p̄t̄ peccat̄ omissiōe. mulier ḡ corrupta q̄
 v̄ginitatē vouit: nō omittit̄ v̄ginitatē nō ha-
 bēdo: s̄z nō penitēdo de pctō p̄terito: v̄l non
 faciēdo qd̄ p̄t̄ ad votū adimplēdū p̄tinē-
 tie obfuantia: sacerdos ēt uō tenet̄ dicē mis-
 sam nisi supposita debita oportunitate: q̄ si
 desit nō omittit̄. z s̄m aliq̄s tenet̄ ad restitu-
 tōem supposita facultate: quā si nec h̄z nec
 b̄re p̄t̄: nō omittit̄ dūmodo faciat qd̄ p̄t̄.
 ¶ Et idē dicēdū ē in alijs. ¶ Ad tertius v̄o q̄
 sicut pctm̄ transgressionis opponit̄ p̄ceptis
 negatiuis q̄ p̄tinet ad declinandū a malo:
 ita pctm̄ omissiōis opponit̄ p̄ceptis affirma-
 tiuis q̄ p̄tinet ad faciēdū bonum. p̄cepta aut̄
 affirmatiua nō obligant ad sp̄s̄ ad t̄ps̄ de-
 minati: z p̄ illo t̄pe pctm̄ omissiōis incipit̄
 eē. p̄t̄ t̄n̄ cōtingere q̄ aliq̄s tūc sit ipotēs ad
 faciēdum qd̄ opz̄: qd̄ qd̄ ē sit p̄ter ei⁹ culpā
 nō omittit̄ qd̄ v̄z v̄t dictū ē. ¶ Si v̄o sit p̄p̄t̄ ei⁹
 culpā p̄cedētē: puta si aliq̄s de sero se inebri-
 auerit: z nō p̄t̄ surgere ad matuzinas: v̄t v̄z:
 dicūt qd̄ q̄ tunc incipit̄ pctm̄ omissiōis q̄n̄
 aliq̄s se applicat ad actū illicitū z incōpossi-
 bilē cū illo actu ad quē tenet̄: s̄z nō v̄r̄ v̄z
 qz̄ dato q̄ excitaret̄ p̄ violētiā z iret ad ma-
 tutinas: nō omitteret. vñ p̄z q̄ p̄cedēs inebri-
 atio nō fuit omissio s̄z omissiōis cā. ¶ Vnde
 dicēdum est q̄ omissio incipit̄ ei imputari ad

culpā q̄n̄ fuit t̄ps̄ operādi: t̄n̄ p̄p̄t̄ cām p̄cedē-
 tē ex qua omissio sequēs reddit̄ volūtaria:
 ¶ Ad q̄rtū v̄o q̄ omissio directe opponit̄
 iusticie: v̄t dictū ē: nō. n. ē omissio boni alic⁹
 v̄tutis nisi sub rōne debiti qd̄ p̄tinet ad iusti-
 ciā. plus aut̄ regrit̄ ad actū v̄tutis meritoriu⁹
 q̄ ad demeritorium culpe: qz̄ bonum est ex
 integra cā. malū aut̄ ex singularib⁹ defectib⁹
 z iō ad iusticie meritū regrit̄ actus: non aut̄
 ad omissiōem.

Ad quartum sic pro

cedif. ¶ Vides q̄ pctm̄ omissiōis sit ḡuis q̄
 pctm̄ transgressionis. Delictū. n. videt̄ idē
 eē qd̄ derelictū: z sic p̄ p̄sequit̄ v̄r̄ idē eē omis-
 sioni: s̄z delictū ē graui⁹ q̄ pctm̄ transgressio-
 nis: qz̄ maiori expiātōe indigebat: v̄t p̄z Le-
 uit. 5.º. ḡ pctm̄ omissiōis ē graui⁹ q̄ pctm̄
 transgressiōis. ¶ P̄. Maiori bono mai⁹ ma-
 lū opponit̄: v̄t p̄z p̄ p̄b̄m in 8.º ethi. s̄z facē bo-
 nū cui opponit̄ omissio est nobilio: ps̄ iusti-
 cie q̄ declinare a malo: cui opponit̄ trāsgres-
 sio: v̄t ex s̄ dictis p̄z. ḡ omissio est ḡui⁹ pctm̄
 q̄ transgressio. ¶ P̄. Peccatū transgressio-
 nis p̄t̄ eē z veniale z mortale. sed pctm̄ omis-
 sionis v̄r̄ eē sp̄ mortale: qz̄ opponit̄ p̄cepto
 affirmatiuo. ḡ omissio v̄r̄ eē ḡui⁹ pctm̄ q̄ sic
 trāsgressio. ¶ P̄. Maior pena ē pena dāni-
 : s̄. carentia visionis diuine q̄ debet̄ pctō omis-
 sionis q̄ pena sensus q̄ debet̄ pctō trāsgres-
 sionis: v̄t p̄z p̄ L. b̄. sup. Mat. sed pena p̄-
 portional culpe. ḡ graui⁹ ē pctm̄ omissiōis
 q̄ transgressionis. ¶ Sed ē q̄ facilius est
 abstinē a malo faciēdo q̄ imple bonū. ḡ ḡui⁹
 peccat q̄ nō abstinēt a malo faciēdo qd̄ est
 trāsgredi: q̄ q̄ nō implet bonū: qd̄ ē omittere.
 ¶ R̄. v̄o q̄ pctm̄ intātū ē ḡue iquātū a v̄tute
 distat. v̄tetas aut̄ ē max̄ia distātia: v̄t v̄r̄ i. io.
 metaphysi. ¶ Vñ d̄iū magis distat a suo v̄zio
 q̄ simplex ei⁹ negatio: sicut nigr̄ plus distat
 ab albo q̄ simplr̄ nō albi: d̄. n. nigr̄ ē non
 albi: s̄z nō ouertit̄. ¶ Manifestū ē aut̄ q̄ trāsgres-
 sio d̄iat̄ actū v̄tutis: omissio aut̄ ipor̄-
 tat negatōem ipsius: puta pctm̄ omissiōis
 ē si q̄s d̄bitā reuerētiā parētib⁹ nō exhibeat:
 pctm̄ aut̄ trāsgressionis si contumeliā v̄l quam-
 cūq̄ iniuriā eis inferat. ¶ Vñ manifestū ē q̄
 simplr̄ z absolute loquēdo transgressio est
 ḡui⁹ pctm̄ q̄ omissio: s̄z aliq̄ omissio possit̄ ef-
 se ḡui⁹: aliq̄ trāsgressione. ¶ Ad primū ḡ
 v̄o q̄ delictū cōiter sumptum siḡt quācunq̄

